

Приказ књиге Предрага Поповића, *Истина о Александру Вучићу*, Београд 2011.

Прво што упада у очи је велики таленат аутора, а друго његова храброст. Како не уем да одлучим која је од ове две особине битнија и која би заузела прво место – нека остане тако. Храбро и талентовано, или обрнуто. Трећа је хумор, али он произлази из талента, или не верујем у таленат без смисла за хумор – дух подразумева и дар и духовитост, а све то сматрам више него довољним разлогом да хвалим, некритички, ову књигу без обзира на то што је нисам имала у рукама.

У књизи се, као што наслов обећава, ради о Александру Вучићу. Политичару, човеку важнијем од Бога, који има немалу моћ, и којем ни опоненти више не опонирају осим реда ради; који је задобио поштовање али помоћу пословичног страха у Срба, који је неодређени страх од моћних, а које чудни психолошки механизам у машти уплашених претвара у некакву вишу силу – стекла сам утисак читајући књигу.

Ова књига, да пређем на ствар, говори о бешчашћу „више силе“, а све то у нетипичној форми речника. „Вучићев речник“ је речник израза и симбола дотичног Александра Вучића, а кроз тај речник, прича о томе како један успешан политичар може да гледа на свет којим жели да влада и људе око себе. Ритам ових реченица могао би бити и ритам неке песме коју пева неко љут. Хоћу да кажем, има чак и неке поезије у свом том ужасу и бесу који више није бес аутора ове парадигматске књиге, могао би бити бес оних што верују да су прозрели игру, верују да не пристају на правила, и хоће то да кажу и да се чује њихов глас.

А. В.: ГЛАС – Сваки је важан... Нема телевизијске емисије у којој се нећу појавити, у свим новинама моја слика, у натприродној величини смешкам се са билборда, са свих страна сипам празна обећања, а постоји и урбана легенда да сам једну домаћицу препао кад сам изашао из њеног фрижидера све са својим рекламним флајерима (то је, наравно, претерано, па ко би мени дао кључеве свог стана, а да проваљујем не знам);

А. В.: АЛЦХАЈМЕР, АЛОЈЗ – Мој најдражи пријатељ и сарадник. Кад год ме неки зликовац пита о стварима из прошлости... Он ми је најпоузданији сведок да се не сећам ниједне спорне ствари из своје, као планински поток бистре, политичке каријере, а ко год покушава да то замути, он је доказани лажов...)

А. В.: САБЉА – „Сабље“ се сећају само њени креатори и жртве. Креатори су скрајнути са политичке сцене, па носталгично уздишу за тим временом кад су хапсили... Данас са Чедом и Бебом нормално комуницирам... За разлику од „Сабље“, Ђинђића се баш нико не сећа. Његови наследници сад су моји пријатељи и сарадници. Заједно ведримо и облачимо Србијом)

А. В.: ХРАБРОСТ – Обољење десне коморе великог мозга које директно утиче на несразмерно повећање срца. Имун сам на ту болест...

У овом специфичном „преводилаштву“, читалац има прилику да се упозна са једном гротескном фигуром моћника, оличеном у политичару Вучићу, а који би могао бити било који други моћник; могао би припадати било ком времену и простору; живео би свој живот јунака, смешног да се престравиш, у било ком другом контексту, а који је контекст једне политичке грозде.

Што више језива, то више истинита, и што више смешна то више застрашујућа. Порука би могла бити сведена у следећем цитату:

А. В.: СРБИЈА - ... Имао сам среће да се родим у Србији... Само овде, пред очима ових дивних бирача, могао сам некажњено да издам све који су ми 15 година веровали... окренем причу наопако, разголитим и најинтимније ситнице, и све то уз кукњаву над самим собом... Србија је мој Дизниленд, овде могу све, не ограничавају ме чак ни закони физике, а камоли морала. Издао сам своје најближе, а аплаудирају ми и они најдаљи. Доказао сам да лажем, сви ми верују. Очигледно је да ме занима само лични интерес, имам општу подршку. Варам кога стигнем, сви желе да буду са мном. Спреман сам да уништим сваког ко ми наноси штету или од кога немам користи, сами се нуде. Па, где то још има? Само Срби могу да ћутке подносе трагедију коју им креирају овако комични ликови попут мене.

Имена лица ове комедије апсурда са елементима хорора, имена су личности из, на нашу жалост, стварног политичког и јавног живота Србије а догађаји, усудила бих се да кажем иако нисам сведок, делују (опет нажаност) прилично аутентично.

Поменуте су готово све личности које имају везе са главним јунаком, или о којима јунак размишља пред нама, а уз помоћ аутора књиге у улози медијума. Јунак о готово ниједној од тих личности нема лепих речи, и осим некакве бизарне наклоности према градоначелнику Београда, показује забрињавајуће одсуство емпатије. Они око њега, назовимо их рецимо свитом, нису овде много бољи од њега, и читалац ће према њима (као и главни јунак) сасвим извесно осетити гађење, и у ретким тренуцима нешто сажалења, али опет помешаног са гађењем.

Међу споредним лицима ове трагикомедије наићи ћете на Вучићевог сарадника и пријатеља, иако јунак, у пишевој интерпретацији, „исповеда“ да нема пријатеље. Он, додуше, исто тако исповеда како их има; и као што у једној реченици тврди да никад не спава, у следећој нас уверава да сасвим мирно спава; име мајке у коју се често куне мења се из пасуса у пасус – што би требало да ослика једног недоследног лажова. Али и да појача осећај апсурдности сваке од прича, тврдњи, на крају и целе приповести која саму себе демантује сваком новом страницом.

А. В.: ПРИЈАТЕЉСТВО – *Немам пријатеље, само муштерије. Пријатељи траже пажњу, често и помоћ. Морам да слушам њихове тужне приче... па још и да се претварам да ме све то занима... Пријатељство само оптерећује, уз узимање подразумева и давање. Па, не може тако са мном, познато је да ја само узимам.*

Сараднике и пријатеље описане у овој књизи затећи ћете где моле, гњаве и кукају, искајући новац или већ нешто, досађују у кабинету не либећи се улоге двореске луде, идота, бескичмењака и већ свих оних улога недостојних човека, а опет типичних, и о којима смо имали прилике да читамо код Нушића, Стерије и Ковачевића, тих великих српских писаца трагедија, које у својој предимензионираности најчешће поприме облик комедије – а није смешно. Као што није смешна, него управо тужна, потреба да се једна оваква књига напише и на извесан начин, својом дословношћу, сроза у дневнополитички кал из којег би, за неко време, могао да је извуче само заборав, који би уједно спасио и њене јунаке и статисте понижења што су се у целој тој причи уопште нашли.

Хоћу да кажем, када једном неко буде читао ову књигу, у неком дану где неће бити вести у којима ће изјаве давати њен главни јунак, када наше актуелно политичко позориште „прекрију снегови, рузмарин и шаш“, тада ће можда ова књига изронити из кала о којем причам. Можда ће је неко, срећан од незнања о коме и чему се овде ради, читати као што ја данас читам Хармса, кроз смех и у неверици да је то заиста неко написао, а написао је; да је нешто толико сумануто могло некоме да падне на памет, а могло је. Тако и ова књига. Могли бисте, читајући је, помислити да сте умислили и да је ипак немогуће да је неко сео и то заиста написао.

Александар Вучић као главни јунак књиге „Вучићев речник“, колико год био надреалан, остаје неутешно стваран и то, колико год чинило књигу узбудљивом или информативном, одузима читаоцу литерарни угођај, и стално га, без мислости, враћа у суморну стварност – где лица попут овде описаног Вучића (а то би могао бити и било који други политичар) не само што постоје, него и трагично утичу на судбину несрећног читаоца.

Исти проблем пред поштеног читача поставља и податак о инволвираности аутора у један од сегмената живота овог јунака. Као уредник листа *Правда* у време које захвата период трансформације Александра Вучића, аутор добија и губи кредибилитет у исто време. Добија га јер је његово приповедање – приповедање сведока, али га из истог разлога и губи. Попут више пута виђених „сведока сарадника“ које слушате из радозналости, али никад без извесне задршке, која је последица питања „а зашто овај сад ово прича“ – појављује се један талентовани човек, па све то, на крају престаје да буде битно јер, да се вратим хумору, макар и желели да ову књигу дисквалификујете као књигу „сведока – сарадника“, тај ће аргумент престати да буде аргумент већ након првих неколико страна. Књига је, поновићу, грозна и духовита оним хумором који вас неће орасположити, али ће вам дати одушка – онако како то већ бива кад неко други узме па се руга ономе о чему је мало ко рад да проговори.

А. В.: ПРАВДА – 1. Све што је у мом интересу. 2. Моје дневне новине. Од њих никад нисам имао финансијску, а више немам ни медијску корист. Међутим, добро ми дођу из терапеутских разлога, зарад лечења властитих комплекса. На „Правду“ сам веома поносан. Успео сам да је упропаstim, да штампарији и новинарима останем дужан више од 600.000 евра, а да нико не реагује, ни Пореска управа, ни судови. Пси лају, „Правда“ мимо закона и данас излази. Поред тога, једини сам издавач који је пропало предузеће успео да прода сам себи, па и да притом заради.

Не бих тврдила ни да се, у неким деловима, није радило и о црнохуморној шали аутора

на свој рачун. Цитираћу их јер би они могли, иако се односе на одређене људе у одређеном времену, да буду и за наук многима који планирају да се упусте у авантуру посла с људима какве ова књига описује, а таквих је много. И тих што планирају да постану сарадници оваквих јунака, и оних који неодољиво подсећају на лице које је, ове књиге, главни јунак. И јунак и његово окружење, на крају, опште су место, и наћи ћете их у многој књизи а нажалост и у животу, свуда око вас.

А. В.: ЕЛИТА – Статусна квалификација подложна сталним променама на које утиче моја процена од кога имам тренутну корист. Припадници елите су моји фаворити *Фото Тони, Цони Циција, Мис Киза, Иван Болид, Жута Дуца* и, наравно, *Брана Шекс*. Тако је данас. Шта ће бити сутра, ни ја не знам. Кад сазнам, најурићу ове и довешћу друге полтроне и паразите.

А. В.: САРАДНИК – Примитиван али веома отпоран механизам намењен за привлачење и трпљење моје негативне енергије, излива беса и гнева.

А. В.: МАЗОХИСТИ – Моји сарадници који сладострансно траже да их мучим, шиканирам и вређам. Као садиста, не разумем их, али, пошто сам истовремено европски толерантан, кад видим колико уживају, не могу да им не изађем у сусрет, па их свакодневно чиним срећним и задовољним;

Кад већ цитирам, издвојила бих цртицу који ће увеселити оне који нису хтели да буду учесници СНС-овог митинга.

А. В.: МИТИНГ – Забава коју је ђаво смислио да би разонодио своје политичаре и полицајце док колективно контактирају са наивним грађанима. Кад поставе бину на неком тргу, политичари се попну да могу са висине гледати ојађене несрећнике. За анимацију окупљене масе, они користе лажна обећања. Полицајци нису толико сурови, употребљавају само сузавац и пендреке, средства која проузрокују много краћу бол и патњу.

Или, још „лепше“: **А. В.** О опозицији: **ОПОЗИЦИЈА** – Ја. Која власт би пожелела бољег опозиционара од мене? Критикујем само онако, реда ради, никад ништа озбиљно и конкретно. Негативну енергију врло вешто каналишем у погрешном смеру, да не би

нанела никакву штету актуелном режиму... Захваљујући мени, Тадићева власт је данас недодирљива, нема ко да јој се супротстави и спречи привредни колапс, инфлацију, незапосленост, сиротињу, презадуживање, губитак Косова, распад институција, хаос у правосуђу, криминал и корупцију. То нико из режима, а ни споља, из Брисела или Вашингтона, није могао да уради. Само ја.

И за оне којима је реч „демократија“ мало гадна.

А. В.: ДЕМОКРАТИЈА – Политички систем који на најефикаснији начин омогућава сваком грађанину да на изборима направи будалу од себе.

Разуме се, и за вас које је ова прича забавила.

А. В. : ЦУКЕЛЕ – Сви који са задовољством буду читали ову књигу.

Није лако, на неким местима, разлучити шта жели да каже Предраг Поповић у своје, а шта у име свог главног јунака. Ми, наравно, не знамо шта А. Вучић заиста мисли о демократији, митинзима, сарадницима, Хагу и тако даље. Оно што, међутим, знамо јесте да живимо у времену које личи на оно које је натерало Достојевског да с гађењем, и не без хумора, напише „Нечисте силе“ или Диса да напише „Наше дане“; које некога инспирише да чита о осећању скучености код Кафке, а некога да се смеје гледајући Ланета Гутовића у улози Шојића. Све у свему – мучно време описано у једној саркастичној, паметној и заправо племенитој књизи, чији се аутор није крио пишући драму о измишљеним лицима и користећи се еуфемизмима за ствари које је тешко, али окрепљујуће, назвати правим именом. А и тај Вучић (као јунак књиге, нека је и неправедно набеђен од стране аутора овог црнохуморног штива), на крају, је само једна парадигма, универзална прича о бескрупулозности, моћи и бешчасћу. Та књига је једна модерна гротеска о неморалу.